

Pensioenblad voor het vliegend personeel van KLM | jaargang 22 | december 2023

focus

 Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM

GEAR UP
TRANSITIEREIS
NAAR NIEUWE
PENSIOENREGELING

KEUZES MAKEN
VOOR PENSIOEN

VAN VLIAGER
NAAR SCHRIJVER

inhoud

REDACTIONEEL

- 4 **WELCOME ON BOARD**
column van Jeroen van Breukelen
- 6 **GEAR UP TRANSITIEREIS: CONTOUREN NIEUWE PENSIOENREGELING SCHERPER**
interview met Arthur van den Hudding
- 10 **VAN VLIEGER NAAR SCHRIJVER**
interview met deelnemer Jacqueline Vollebregt

INFORMATIEF

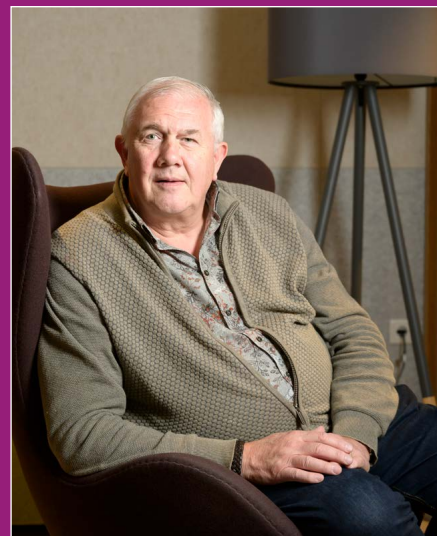
- 3 **FINANCIËLE POSITIE**
belangrijkste ontwikkelingen
- 9 **KORT**
algemeen nieuws
- 14 **HOE MAAKT U DE KEUZES VOOR UW PENSIOEN?**
- 16 **UW MENING OVER MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN**
- 18 **FAQ**
veelgestelde vragen aan Pensioenservice

Op de cover: Arthur van den Hudding

Pagina 10: Jacqueline Vollebregt

Pagina 4: Jeroen van Breukelen

Hoe staat uw pensioenfonds ervoor?

De belangrijkste ontwikkelingen in de tweede helft van 2023

Beleidsdekkingsgraad stijgt verder

De beleidsdekkingsgraad laat al sinds begin dit jaar een stijgende lijn zien. In de tweede helft van 2023 steeg de dekkingsgraad verder naar 171,6% (eind oktober 2023). De actuele dekkingsgraad was eind oktober 175,0%. Sinds de dekkingsgraad vorig jaar een recordhoogte bereikte sinds 2015 is deze alleen nog maar verder gestegen. De stijgende dekkingsgraad is vooral het gevolg van de positieve rendementen op aandelen en een deel van de obligaties en de verdere stijging van de rente. Wanneer de rente stijgt hoeven we namelijk minder middelen in kas te hebben om aan onze verplichtingen (alle pensioenen nu en in de toekomst uitbetalen) te kunnen voldoen. Meer vermogen en minder verplichtingen zorgen ervoor dat de dekkingsgraad stijgt.

Wat betekent een hoge dekkingsgraad voor de indexatie van de pensioenen in 2024?

Voor een welvaartsvast pensioen, streeft uw pensioenfonds ernaar jaarlijks de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen te indexeren. Voor het indexeren van de pensioenen gebruiken we de stijging van de cao-lonen Particuliere Bedrijven (gemeten van juli t/m juli) als maatstaf. De afgelopen jaren hebben we de pensioenen altijd volledig kunnen verhogen. Half december besluit het bestuur over de indexatie per 1 januari 2024. We verwachten dat we de volledige indexatie-ambitie kunnen waarmaken. We informeren u hierover via de website en we sturen een **NWSalert**. Ontvangt u nog geen **NWSalert**? Log dan in op **MijnKLMPensioen** en meld u aan voor de **NWSalert** via **Mijn gegevens**.

Volg de financiële situatie op www.klmvliegendfonds.nl.

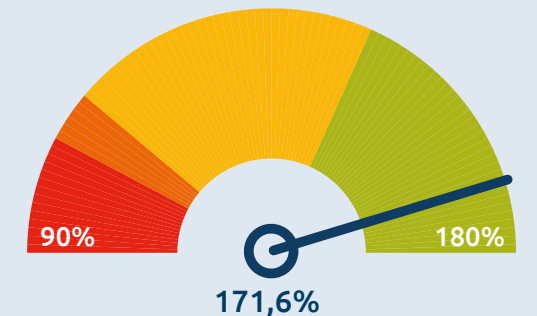
De-risking: onze goede financiële positie beschermen

Het nemen van beleggingsrisico is essentieel voor het realiseren van de afgesproken pensioenambitie. Dankzij onze hoge dekkingsgraad kunnen we die pensioenambitie in het huidige pensioenstelsel met een hoge mate van zekerheid waarmaken.

In dat kader hebben we onderzocht of we onze hoge dekkingsgraad zouden moeten beschermen en hoe we die bescherming in de beleggingsportefeuille zouden kunnen vormgeven. Zodat we uw pensioen voor nu en in de toekomst met een hoge mate van zekerheid kunnen waarborgen. In dit onderzoek houden wij ook rekening met deelnemersvoorkeuren.

Uit het risicopreferentieonderzoek gehouden onder onze deelnemers in de zomer van 2022 blijkt dat deelnemers over het algemeen niet bereid zijn veel risico te nemen als dat niet nodig is.

De laatste inzichten rondom de Wet toekomst pensioenen nemen we mee in het onderzoek en we verwachten volgend jaar de beleggingsstrategie voor het beschermen van de dekkingsgraad afgerond te hebben.

- Boven ca. 149%: Volledige voorwaardelijke indexatie mogelijk
- Tussen 110% en ca. 149%: Gedeeltelijke voorwaardelijke indexatie mogelijk
Aanvullende indexatie mogelijk vanuit het toeslagendepot
- Tussen ca. 104% en 110%: Voorwaardelijke indexatie alleen mogelijk vanuit het toeslagendepot
- Lager dan ca. 104%:
Geen voorwaardelijke indexatie mogelijk

Volg onze financiële positie op www.klmvliegendfonds.nl.
Meld u via **MijnKLMPensioen** aan voor de **NWSalert** om eens in het kwartaal een update te ontvangen over onze financiële positie.

‘De nieuwe pensioenregeling: een ongekende transitie waarvoor nog veel moet gebeuren’

Jeroen van Breukelen

BESTUUR PENSIOENFONDS VLEGEND PERSONEEL KLM
Leden: Alex Balm, Johan Bank, Nienke Bijlholt, **Jeroen van Breukelen**,
Arthur van den Hudding, Warner Rootliep, Vincent Vink, Gilliam van Wijlick.
Paul Loven is onafhankelijk voorzitter.

Welcome on board

Vijf jaar geleden maakte ik mijn laatste vlucht als gezagvoerder. En nu ben ik, figuurlijk gesproken, weer aan een trip begonnen. Samen met de andere bestuursleden van het pensioenfonds. Met elkaar zijn we op weg naar een nieuwe pensioenregeling. Een ongekende transitie waarvoor nog veel moet gebeuren.

In mijn actieve jaren heb ik honderden keren vanuit de cockpit het woord gericht tot de passagiers. Stel dat ik dat nu nog een keer zou doen. De passagiers zijn de deelnemers. Jong, oud, actief of gepensioneerd, alle soorten en maten. Wat zou ik dan zeggen over onze transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Ik denk ongeveer zo:

‘Goedendag dames en heren, welkom aan boord van deze vlucht. We zijn op weg naar een nieuwe pensioenregeling. Daar zullen we op 1 januari 2026 landen. Het is een lange en complexe reis en we zullen u niet elke tien minuten lastigvallen met allerlei details, maar op de belangrijke momenten laten we u zien hoe ver we zijn. De afgelopen tijd is er hard gewerkt aan de bestemming. Daar hebben KLM en VNV zich over gebogen. De gepensioneerden hebben gebruik kunnen maken van hun hoorrecht, het is nu aan het arbeidsvoorwaardelijk overleg om het oordeel van de gepensioneerden te wegen. Volgende etappe, terwijl we in de lucht zijn, is dat we als crew – dus als bestuur van het pensioenfonds – een oordeel vormen over de bestemming. Dat doen we in de eerste helft van 2024 aan de hand van drie criteria. De eerste is: voldoet de bestemming aan alle wettelijke eisen? De tweede: kunnen we op de bestemming al die jaren het programma uitvoeren dat ons voor ogen staat? En ten derde, misschien wel het belangrijkste: is het op die bestemming voor iedereen evenzeer de moeite waard en krijgt iedereen waar voor zijn geld?

Binnen de wet, uitlegbaar, uitvoerbaar en evenwichtig: dat klinkt makkelijker dan het is. Want u bent een bont gezelschap en er is veel te verdelen. Een deel van u heeft als deelnemer – eerst actief en daarna gepensioneerd – soms nog meer dan een halve eeuw te gaan met de nieuwe pensioenregeling. Voor anderen, lang geleden gestopt, is de horizon aanzienlijk korter. Dus hoe maak je het iedereen dan zo goed mogelijk naar de zin? Dat is onze opdracht en onze focus vanuit de cockpit, sorry, als pensioenfondsbestuur. En ook als er onderweg turbulentie is, weten we wat ons te doen staat.

Ik wens u namens de crew een comfortabele reis naar een goed pensioen!

Jeroen van Breukelen
Bestuurslid Vliegend Personeel KLM, bestuurslid namens gepensioneerden

Gear up transitieeis Contouren nieuwe pensioenregeling scherper

De transitieeis naar de nieuwe pensioenregeling is in een nieuwe fase gekomen. De contouren van de nieuwe regeling stonden centraal tijdens het Gear up webinar op 6 december. Bestuurslid Arthur van den Hudding gaf toen samen met collega-bestuursleden Johan Bank en Nienke Bijlholt een update van waar we staan in onze transitieeis. Vanuit de transitiecockpit maakt hij de tussenbalans op aan de hand van het 'vliegplan' voor de transitieeis.

Hoe kijk je terug op het webinar?

'Zeer positief. We willen onze deelnemers op de belangrijke momenten meenemen in de transitie. Dan is het mooi dat er zoveel belangstelling is, het leeft echt. In de zomer, tijdens het ook al drukbezochte webinar over de takeoff, hebben we vooral het vliegplan geschetst voor de transitieeis. Toen was er nog veel onzeker en leefden er veel vragen. Nu zitten we in de volgende fase, de Gear up. De VNV heeft met KLM afspraken gemaakt die de basis vormen voor de nieuwe pensioenregeling. Deze afspraken zijn vastgelegd in het transitieplan. Inmiddels is dat plan voorgelegd aan de VNV-ledenraad en hebben de verenigingen van pensioengerechtigden gebruik gemaakt van hun hoorrecht. Dat stelt KLM en VNV in staat de wensen van gepensioneerden

serius mee te wegen. In dit webinar hebben we goed kunnen uitleggen hoe de contouren van de nieuwe regelingen eruit gaan zien en wat de volgende stappen zijn in de transitieeis.'

Wat is de kern van het transitieplan?

'In grote lijnen komt het erop neer dat we twee pensioenregelingen houden: de basisregeling en de netto regeling. De basisregeling wordt een solidaire premierregeling, waarin al de opgebouwde pensioenen van alle deelnemers worden ondergebracht in de nieuwe pensioenregeling – het zogenoemde 'invaren'. Een solidariteitsreserve moet er voor gaan zorgen dat bij financiële mee- of tegenvallers schommelingen in de pensioenuitkeringen worden gedempt. Bij de basisregeling is het grote

verschil met nu dat je straks je persoonlijke pensioenvermogen opbouwt. Dat vermogen wordt uiteindelijk omgezet in een pensioenuitkering. In de huidige regeling zeggen we al een bepaalde pensioenuitkering toe. Als er nu meer geld in de collectieve pot zit dan nodig is voor uitkeringen kunnen we dat geld gebruiken om de aanspraken en uitkeringen te indexeren. In het nieuwe stelsel is er straks ook nog een buffer, maar die wordt alleen gebruikt om uitkeringen aan te vullen als het rendement van de beleggingen lager is dan de looninflatie. De netto regeling krijgt enkele aanpassingen, daarover op een later moment meer.'

Vanaf 1 januari is het pensioenfonds aan zet. Wat gaan jullie doen?

'Wij beoordelen de komende maanden het transitieplan dat

KLM en VNV hebben opgesteld. We toetsen of de nieuwe regelingen binnen de kaders van de wet blijven, of de regelingen goed uitvoerbaar en uitlegbaar zijn. En, last but not least, of de transitie en de regelingen evenwichtig zijn voor alle deelnemers; jong en oud, actief en gepensioneerd. Als bestuur van het pensioenfonds hechten we aan een regeling die zoveel mogelijk welvaartsvast is, met een zo stabiel mogelijke uitkering. We kijken heel goed naar de wijze waarop het overtollig vermogen wordt verdeeld, nu de financiële buffers voor een groot deel komen te vervallen. We willen de mening van de deelnemers bij onze besluitvorming meenemen, daarom houden we deze maand een raadpleging onder alle actieve deelnemers, gepensioneerden en gewezen deelnemers. Dit helpt ons bij de

'In grote lijnen komt het erop neer dat we twee pensioenregelingen houden: de basisregeling en de netto regeling. De opgebouwde pensioenen van alle deelnemers worden ondergebracht in de nieuwe pensioenregeling – het zogenoemde invaren.'

Arthur van den Hudding
bestuurslid pensioenfonds

GEAR UP WEBINAR GEMIST?

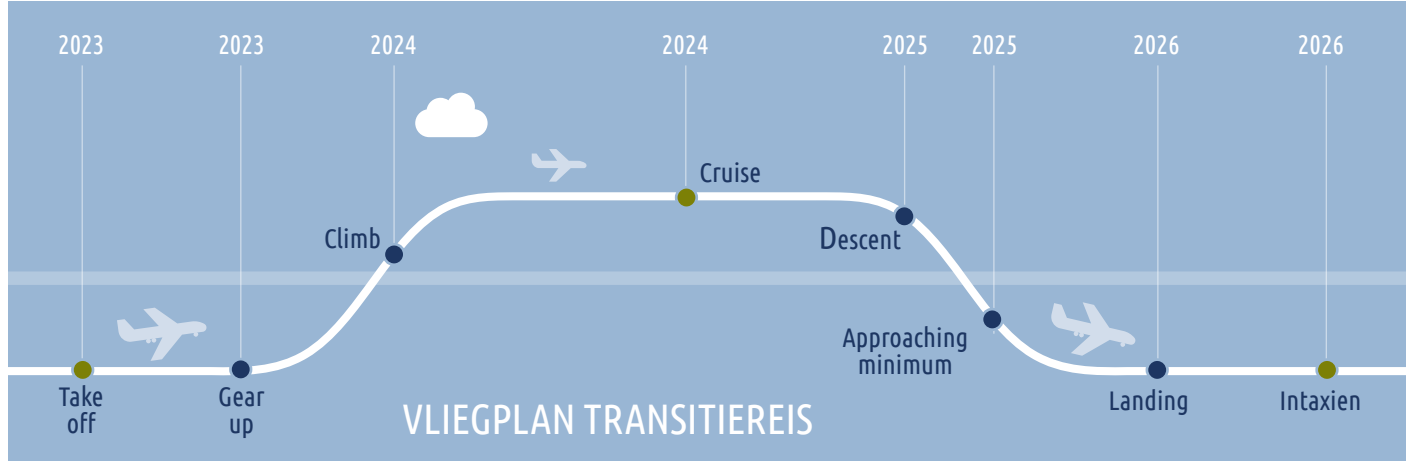
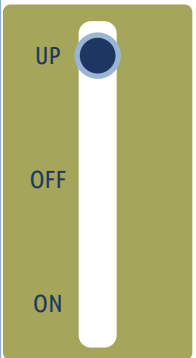
Hebt u het Gear up webinar op 6 december gemist? Kijk dit webinar terug door in te loggen op **MijnKLMPensioen**. Daar vindt u ook het webinar Takeoff transitieeis, het eerste webinar in deze serie over de transitie naar de nieuwe pensioenregeling.

HET TRANSITIEPLAN

De afspraken die KLM en VNV maken over de nieuwe pensioenregeling staan in het transitieplan. Wanneer dit plan definitief is, naar verwachting in januari 2024, plaatsen wij het plan op de website en versturen wij een **NWSalert**. Ontvangt u nog geen **NWSalert**? Log dan in op **MijnKLMPensioen** om u aan te melden bij **Mijn gegevens**.

MEER WETEN?

Meer weten over de transitie naar de nieuwe pensioenregeling? U vindt alle informatie op www.klmvliegendfonds.nl/nieuwe-pensioenregeling. Meld u via **Mijn gegevens** in **MijnKLMPensioen** aan voor de NWSalert om gedurende de transitie de laatste updates te ontvangen in uw mailbox.

beoordeling en acceptatie van een nieuwe pensioenregeling. Daarnaast gaan we in focus-groepen in gesprek met verschillende deelnemersgroepen over risico en zekerheid bij het beleggen voor hun pensioen. Dit doen we om duiding te geven aan de uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek dat we in de zomer van vorig jaar hebben gehouden. We nemen vervolgens het hele jaar 2025 de tijd om de nieuwe regelingen te implementeren.

Het pensioenfonds wil op 1 januari 2026 helemaal voor-bereid zijn om de nieuwe regelin-gen zorgvuldig en correct te kun-nen uitvoeren. Dat is twee jaar eerder dan de wettelijke deadline.’

Hoe neemt het pensioenfonds de deelnemers mee op de transitieeis?

’Zo duidelijk en begrijpelijk moge-lijk en op cruciale momenten in de transitie. Daarom hebben we gekozen voor een herkenbare metafoor, een vlucht. De takeoff

was afgelopen zomer. Nu hebben we de wielen opgehaald en gaan we via de klim naar kruishoogte om vervolgens via een nadering op 1 januari 2026 te landen op onze nieuwe bestemming. Meer concreet stellen we in de eerste helft van 2024 het wettelijk verplichte communicatie- en implementatieplan op. Naarmate de vlucht vordert, kunnen en zul-len wij deelnemers steeds meer inhoudelijk informeren over de nieuwe regelingen, over de individuele effecten en over de

keuzes die je als deelnemer kunt maken. We leggen alle deelnemers in het vierde kwartaal van 2025 individueel en persoonlijk uit wat de veranderingen betekenen voor hun persoonlijke pensioensituatie.

Kijk intussen vooral ook op www.klmvliegendfonds.nl/nieuwe-pensioenregeling. Daar leggen we uit welke stappen we wanneer zetten en geven we antwoord op de meest gestelde vragen. Ook het transitieplan is daar straks te vinden.’

Het nieuwe pensioenstelsel de belangrijkste veranderingen op een rij

Wat blijft hetzelfde?

- AOW vanaf uw AOW-leeftijd.
- Levenslang ouderdomspensioen vanaf uw pensionering.
- Partner- en wezenpensioen voor uw dierbaren.
- Samen met KLM premie betalen voor uw pensioen.
- Samen beleggen met gedeelde kosten en risico’s.
- Basisregeling (bruto) en netto pensioenregeling.
- Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM blijft de regelingen uitvoeren.

Wat gaat veranderen?

- Opbouw van en inzicht in uw persoonlijk pensioenvermogen.
- Uw pensioenvermogen beweegt mee met de economie.
- Met uw pensioenvermogen koopt u bij pensionering een pensioen aan.
- Verplichte buffers worden kleiner.
- Met solidariteitsreserve stabiliteit in uw pensioenuitkering.

kort

AOW-leeftijd blijft ongewijzigd in 2029

Elk jaar maakt de overheid bekend vanaf welke leeftijd iemand over vijf jaar AOW krijgt. De AOW-leeftijd hangt namelijk af van de levensverwachting die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks vaststelt. Stijgt de levensverwachting, dan stijgt ook de AOW-leeftijd. De levensverwachting voor 2029 is niet gestegen ten opzichte van de levensverwachting van 2028. Daarom blijft de AOW-leeftijd in 2029 staan op 67 jaar en drie maanden. Bent u vóór 1 januari 2016 aan onze pensioenregeling gaan deelnemen? Dan hebt u recht op een compensatie voor het AOW-hiaat dat door de verhoging van de AOW-leeftijd is ontstaan. Meer informatie over de AOW-hiaatcompensatieregeling vindt u op www.klmvliegendfonds.nl/aow-dossier.

‘Bedrag ineens’ opnieuw uitgesteld

Wanneer u met pensioen gaat, hebt u een aantal keuzes. De overheid wil hier de keuze aan toevoegen om maximaal 10% van uw opgebouwde ouderdomspensioen in één keer op te nemen. Dit geldt zowel voor uw basis als uw netto pensioen. De verwachte ingangsdatum voor deze nieuwe keuze is uitgesteld naar 1 januari 2025. Het wetsvoorstel is namelijk nog niet aangenomen door de Tweede en Eerste kamer en pensioenfondsen hebben vervolgens nog tijd nodig voor de invoering van de nieuwe keuze. Zodra er nieuws is over deze nieuwe pensioenkeuze zullen wij u hierover informeren.

Pensioen In Zichtbijeenkomsten 2024

Gaat u bijna met pensioen? Wij helpen u graag bij de voorbereiding op deze nieuwe levensfase én het maken van passende pensioen-keuzes. Bezoek daarom een Pensioen In Zichtbijeenkomst. Gepensioneerd ex-collega en bestuurslid Jeroen van Breukelen neemt u vanuit zijn eigen ervaring en expertise mee in alles wat er op u afkomt als u met pensioen gaat. Van het maken van pensioenkeuzes tot wat er komt kijken bij pensioen ontvangen in het buitenland. De Pensioen In Zichtbijeenkomsten van 2024 vindt u op www.klmvliegendfonds.nl/pensioeninzicht. U kunt zich via de website aanmelden.

Jaaropgaaf en pensioenspecificatie 2024

Hebt u in 2023 pensioen van ons ontvangen? Dan is vanaf eind januari 2024 uw jaaropgaaf 2023 en pensioenspecificatie 2024 digitaal beschikbaar in Mijn documenten in MijnKLMPensioen. Op uw pensioenspecificatie staat hoeveel pensioen u in 2024 gaat ontvangen. Uw pensioen betalen wij elke 27ste van de maand. Valt de 27ste in het weekend of op een officiële feestdag? Dan betalen we uw pensioenuitkering op de vrijdag vóór dat weekend. Behalve in de maand december. Dan betalen we uw pensioenuitkering op de 20ste van de maand.

Alvast dank voor uw medewerking aan de deelnemersraadpleging

Onlangs ontving u van ons een uitnodiging om uw mening te geven over de verdeling van het vermogen bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling. Wij bedanken iedereen die meedoet aan deze deelnemersraadpleging voor de waardevolle input. Deze zullen wij gebruiken bij onze besluitvorming over de acceptatie van het transitieplan.

Een terugkoppeling van de uitkomsten publiceren we begin volgend jaar op de website en we versturen een **NWSalert**. Ontvangt u nog geen **NWSalert**? Log dan in op **MijnKLMPensioen** om u aan te melden bij **Mijn gegevens**.

‘Toen ik begon was drie procent van de piloten vrouw, nu is dat geloof ik zes procent. Nog steeds veel te weinig. Terwijl het, in mijn ogen, tegenwoordig voor vrouwen echt niet moeilijker is dan voor mannen.’

Jacqueline Vollebregt
oud gezagvoerder Europa
en later Intercontinentaal

Gaat u bijna met pensioen?

Raadpleeg de Pensioen Academy om u goed voor te bereiden op een perfecte landing.
Scan de QR-code en bekijk de 1 minuut video-uitleg over de netto pensioenregeling.

Ze is gestopt met vliegen, maar niet met werken. Want haar carrière als piloot ging bijna naadloos over in een nieuwe loopbaan: schrijver, met inmiddels twee kinderboeken op haar naam. Waarin vliegen trouwens wel een prominente rol speelt. Jacqueline Vollebregt (57) gaat bijna met pensioen en heeft plannen voor een nieuw boek.

‘Van vlieger naar schrijver’

‘Mijn plan was stoppen op mijn 58ste. Toen kwam corona en de vrijwillige vertrekregeling.’

Jacqueline: ‘Op mijn zestiende ben ik van school gegaan, zonder diploma. Twee jaar later ging ik backpacken met een vriendin, naar Mexico. Voor het eerst in een vliegtuig, ik mocht even in de cockpit kijken. Eind 1988 heb ik me aangemeld bij de Nationale Luchtvaartschool, de NLS, in Maastricht. Een lening van de bank kreeg ik alleen als ik de eerste termijn van 36.000 gulden zelf betaalde. Ik ben weer bij mijn ouders ingetrokken en had drie banen tegelijk. Na anderhalf jaar had ik het grootste deel bij elkaar, het restant kon ik van mijn ouders lenen. Na de opleiding kon ik bij KLM aan de slag, als co-piloot op de 737. Zo’n 3,5 jaar later stapte ik over op de MD-11 en weer drie jaar later werd ik gezagvoerder op de 737. Dat heb ik

dertien jaar gedaan, vliegen in Europa, mijn leukste tijd. In 2011 ben ik intercontinentaal gaan vliegen als gezagvoerder op de 777 en later op de 787.

Meer rolmodellen nodig

Toen ik begon was drie procent van de piloten vrouw, nu is dat geloof ik zes procent. Nog steeds veel te weinig. Terwijl het, in mijn ogen, tegenwoordig voor vrouwen echt niet moeilijker is dan voor mannen. Ik vind het fijn dat ik een rolmodel heb kunnen zijn – twee dochters van vrienden van me zijn piloot geworden. Er zijn meer rolmodellen nodig, want ‘you can’t be what you can’t see’. Dus meisjes en vrouwen, kom op, word piloot!

‘Tijdens mijn research stuitte ik op Ida Veldhuyzen van Zanten, die je de vrouwelijke soldaat van Oranje mag noemen.’

Moeilijke keuze, geen spijt

Mijn plan was stoppen op mijn 58ste. Toen kwam corona en de vrijwillige vertrekregeling. Ik had steeds meer moeite met de tijdsverschillen en de lange nachtvluchten. Het was een moeilijke keuze, maar ik heb er geen dag spijt van gehad en ik slaap weer als een roos. Ik ben op 1 december 2020 gestopt met vliegen, in januari 2024 word ik 58 jaar en ga ik officieel met pensioen. Mijn man, platform-coördinator bij KLM, stopt over anderhalf jaar. Daarna willen we met de camper naar Australië.

Stoer meisje dat piloot wil worden

Ik schreef al jaren voor Op de Bok, het magazine van de VNV. In die tijd heb ik ook diverse cursussen en workshops gevolgd. Ik wilde een roman schrijven, maar dat lukte niet. Daarom ben ik er een schaduwverhaal naast gaan maken, om mijn zinnen te verzetten. Dat werd ‘Thirsa en het spookvliegtuig’, over een magisch tekenblok en een stoer meisje

dat piloot wil worden. Uitgeverij Kluitman wilde het uitgeven en inmiddels is er voorzichtige belangstelling om van het boek een tv-serie te maken, fantastisch natuurlijk. Daarvoor wilde ik een opleiding scenarioschrijven volgen – die kostte veel tijd en dat was een extra reden om te stoppen met vliegen.

Chaos en concentratie

Eigenlijk ben ik behoorlijk chaotisch. Voor een piloot staat juist alles in het teken van strakke procedures en checklists. Voor mij werkt dat in de concentratiemodus. Bij het schrijven krijgt mijn fantasie volop de ruimte. Voor een beetje tegengas ben ik nu in een restaurant in de bediening gaan werken. Dan ben ik onder de mensen en moet ik weer regels volgen: éérst het voorgerecht, dan het hoofdgerecht!

Vrouwelijke Soldaat van Oranje

Afgelopen juni verscheen mijn tweede kinderboek, ‘Thirsa en de vliegende Hollander’. Daarin speelt Anthony Fokker een belangrijke rol en tijdens mijn research stuitte ik op Ida Veldhuyzen van Zanten, die je de vrouwelijke soldaat van Oranje mag noemen. In de Tweede Wereldoorlog vloog ze in Engeland vliegtuigen van de fabrieken naar vliegvelden aan het front. Behoorlijk riskant, want het waren heel veel verschillende vliegtuigen en ze had vaak niet meer dan het handboek. Over haar wil ik mijn volgende boek schrijven, een historische roman. Ik heb altijd gezegd: al word ik 134, ik ga me nooit vervelen, bij een zwart gat kan ik me helemaal niets voorstellen. Mijn tip als je richting je pensioen gaat, is zorg dat je een hobby hebt. En ga sowieso naar een Pensioen in Zichtdag, heel nuttig om je daar te verdiepen in de keuzes die je kunt maken en wat daarvan de gevolgen zijn.

Belangrijkste keuzes bij pensionering

Afbouwen naar pensioen

- **Deeltijd werken en langer doorvliegen**
Bepaal wanneer u met pensioen wilt en bekijk in **Mijn planner** in **MijnKLMPensioen** met welk deeltijdpercentage dit voor u haalbaar is.
- **Netto: voorlopige keuze vast/variabel pensioen**
U geeft deze keuze 10 jaar voor uw pensioendatum aan ons door. De keuze die u maakt is bepalend voor de manier waarop wij tot aan uw pensioendatum voor u beleggen in de netto pensioenregeling.

Bij pensioeningang

- **Eerder of later met pensioen**
De pensioenleeftijd is 58 jaar. U kunt eerder (vanaf uw 50ste) of later (tot uiterlijk uw AOW-leeftijd) met pensioen.
- **Eerst een hoger en daarna een lager pensioen of juist omgekeerd**
De laagste uitkering mag daarbij niet minder zijn dan 75% van de hoogste uitkering.

- **Verhouding ouderdoms-/nabestaandenpensioen kiezen**
Standaard wordt er geen ouderdomspensioen uitgeruild voor nabestaandenpensioen als u met pensioen gaat. Als u dat wilt kunt u de verhouding ouderdomspensioen/nabestaandenpensioen aanpassen. U kunt kiezen uit een verhouding waarbij het nabestaandenpensioen gelijk is, 70% of 50% van het ouderdomspensioen bedraagt.

- **Netto: variabel beleggingspensioen of een vaste uitkering**
Op pensioendatum koopt u van uw pensioenkapitaal een netto pensioen dat u ontvangt zolang u leeft. U kunt kiezen tussen:
 1. Een netto variabel beleggingspensioen bij het pensioenfonds, of
 2. Een netto pensioen met een vaste uitkering bij een verzekeraar naar keuze

Daarnaast kunt u ook kiezen of u alleen ouderdomspensioen of ook nabestaandenpensioen aankoopt.

Na 1 januari 2024 gelden nieuwe omrekenfactoren

Voor het berekenen van de effecten van de keuzes bij pensioeningang gebruikt het pensioenfonds omrekenfactoren. De factoren zijn gebaseerd op onder meer de stand van de rente en de levensverwachting. Na 1 januari gelden nieuwe omrekenfactoren.

Gaat u voor of op 1 januari 2024 met pensioen dan is uw pensioen op basis van de huidige omrekenfactoren berekend.

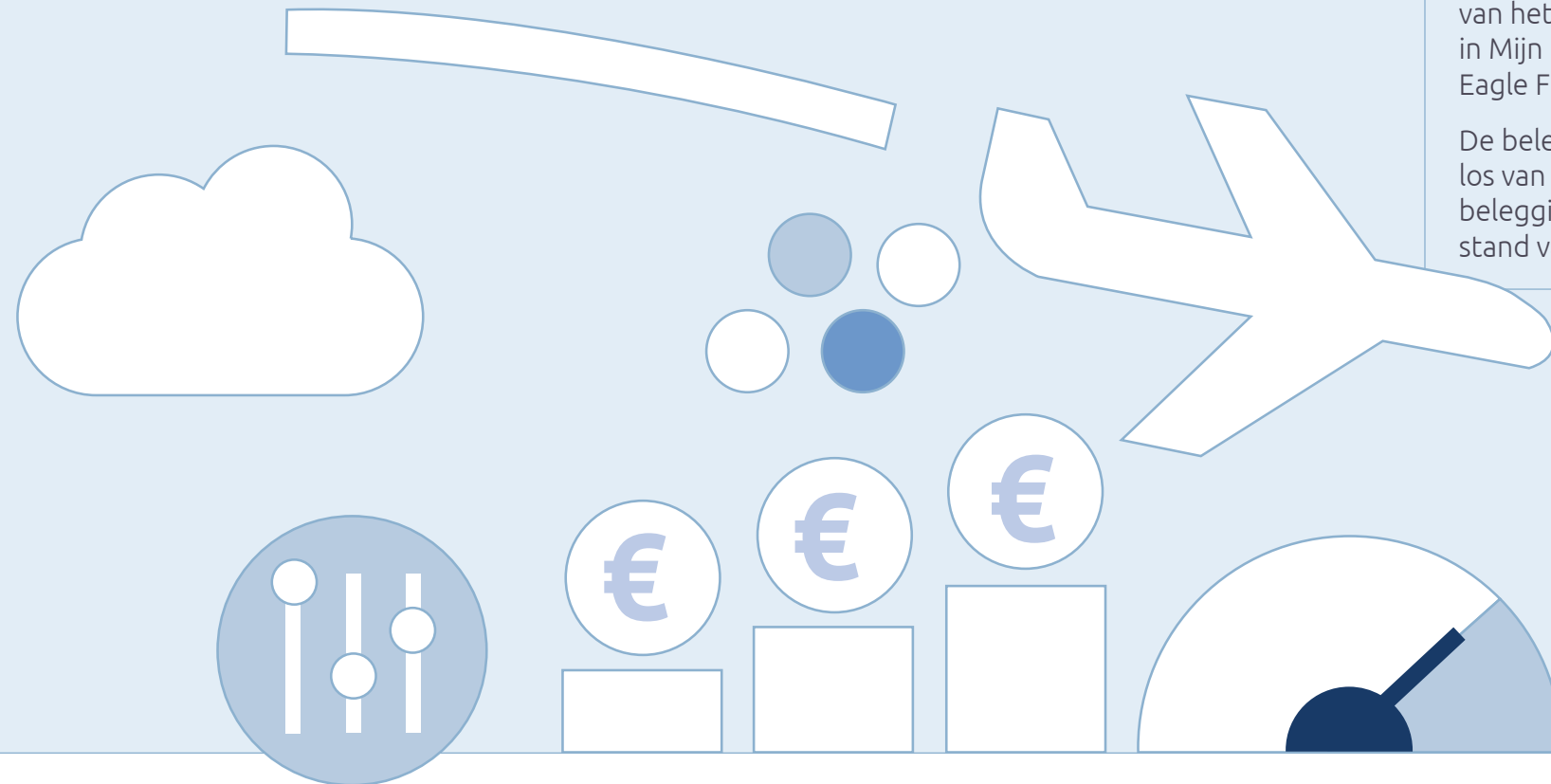
Gaat u na 1 januari met pensioen? Dan gelden de nieuwe factoren.

Keuze uitruil volgens langstlevendenvariant is komen te vervallen

De keuze voor uitruil van ouderdomspensioen in nabestaandenpensioen volgens de zogenoemde langstlevendenvariant (een verhouding van 100:80:80) is komen te vervallen voor alle pensioeningangen in de basisregeling op of na 1 juli 2024. Het basispensioenreglement is hierop aangepast. De keuze voor de langstlevendenvariant houdt in dat de hoogte van de totale pensioenuitkering aan de gepensioneerde en/of partner afhangt van de levens van beiden. Na het overlijden van gepensioneerde en/of partner neemt de pensioenuitkering af. De mate waarin de pensioenuitkering afneemt wordt op moment van pensionering bepaald en is momenteel ongeveer 20%. **Gaat u met pensioen voor 1 juli 2024, dan kunt u nog steeds van deze keuze gebruik maken als het pensioenfonds u deze keuze vóór 1 januari 2024 heeft aangeboden.**

Hoe maakt u de keuzes voor uw pensioen?

Denk aan de keuze om wel of niet deel te nemen aan de netto pensioenregeling, de verdeling van pensioen bij scheiding of het maken van keuzes voor pensionering. Wij begeleiden u graag bij het maken van pensioenkeuzes en bieden daarvoor verschillende mogelijkheden. Kijkt u bijvoorbeeld liever zelf in Mijn planner, of geeft u de voorkeur aan een gesprek met een pensioenspecialist? Afhankelijk van uw persoonlijke behoefte kunt u zich voorbereiden op pensioenkeuzes en laten begeleiden op de manier die bij u past.

Bouwt u kapitaal op in Blue Sky Eagle Fund?

Sinds de migratie van de beleggingsrekeningen van het Blue Sky Eagle Fund naar Saxobank wordt in Mijn planner in MijnKLMPensioen geen actueel Eagle Fund saldo meer getoond.

De beleggingen in het Blue Sky Eagle Fund staan los van het pensioenfonds. Log in op uw beleggingsrekening bij Saxobank voor de actuele stand van uw Eagle Fund tegoed.

Een goede start: pensioenkennis opdoen in de Pensioen Academy

Pensioenkeuzes kunnen maken start bij pensioen begrijpen. De Pensioen Academy is het scholingsplatform van het pensioenfonds dat u daarbij helpt. U krijgt er per fase in uw carrière informatie en tips over pensioenkeuzes aangereikt. De Pensioen Academy heeft ook een besloten omgeving die bereikbaar is via **MijnKLMPensioen**.

Daar kunt u webinars terugkijken en vindt u vragen en antwoorden die tijdens een webinar gesteld zijn. Kijk voor meer informatie op www.klmvliegendfonds.nl/pensioen-academy.

Mijn planner in MijnKLMPensioen

Hebt u zich verdiept in de pensioenkeuze(s), dan kunt u het effect van uw voorgenomen keuze(s) bekijken in **Mijn planner** in **MijnKLMPensioen**. **Mijn planner** geeft inzicht in uw persoonlijke situatie en biedt u de mogelijkheid om te 'spelen' met pensioenkeuzes.

Handig voor als u zich zelfstandig wilt voorbereiden op het maken van pensioenkeuzes of als u zich wilt oriënteren of wilt voorbereiden op een gesprek met een pensioenspecialist.

Persoonlijk pensioengesprek

Keuzes maken voor uw pensioen, u hoeft het niet alleen te doen! Hebt u liever persoonlijke begeleiding, dan kan dat ook. U kunt een afspraak inplannen bij het pensioenfonds om in een persoonlijk gesprek te bespreken wat er komt kijken bij pensioeningang. Dit kan ook via videobellen (gemiddeld beoordeeld met een 9). In het gesprek kijkt u samen met een pensioenspecialist naar uw persoonlijke situatie, het effect van keuzes op uw pensioen en hebt u de gelegenheid tot het stellen van vragen. Ook uw partner is bij het gesprek van harte welkom.

Een afspraak voor een persoonlijk pensioengesprek plant u in door ons te bellen op telefoonnummer **(020) 426 62 20**. Een videobelafpraak boekt u via www.klmvliegendfonds.nl/videobellen.

Pensioen In Zichtdag

Voor een goede voorbereiding op uw pensionering raden wij u aan een Pensioen In Zichtdag bij te wonen. Tijdens de bijeenkomst praten wij u bij over alles wat komt kijken bij pensionering en gaan we uitgebreid in op de keuzes die u daarbij kunt maken. U hebt er de gelegenheid om vragen te stellen, u krijgt ook informatie via de vragen van collega's en u ontmoet collega's die net als u binnenkort met pensioen gaan.

Aanmelden voor een Pensioen In Zichtdag kan via www.klmvliegendfonds.nl/pensioeninzicht.

Uw mening over maatschappelijk verantwoord beleggen

In juni van dit jaar vroegen wij u naar uw mening over maatschappelijk verantwoord beleggen. Onze hartelijke dank voor uw medewerking aan het onderzoek. Ruim 900 (ex)collega's vulden de vragenlijst in. Een mooie respons waaruit een hoge betrokkenheid van onze deelnemers bij dit onderwerp blijkt.

De uitkomsten van het deelnemersonderzoek laten zien dat u de realisatie van een goed pensioen het belangrijkste vindt. Daarnaast geeft u aan dat in het beleggingsbeleid ook aandacht moet zijn voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Over de precieze invulling lopen de meningen uiteen.

Ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid

Het realiseren van een welvaartsvast pensioen staat bij ons voorop. Daarom beleggen wij uw premies om voldoende rendement te behalen. Hierbij hebben we oog voor alle financiële risico's, waaronder duurzaamheidsrisico's. Ons beleggingsbeleid beschrijft hoe we beleggen en waarin we beleggen. Naast het financiële resultaat hechten wij ook belang aan fatsoenlijk zakendoen. In ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid beschrijven we hoe we dat uitgangspunt meenemen in ons beleggingsbeleid.

Bekijk hiernaast een grafische samenvatting van de uitkomsten van het onderzoek. Via www.klmvliegendfonds.nl/mvb leest u meer over ons maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

Herijking missie visie en strategie

Wij vinden het belangrijk – voor zover passend – om rekening te houden met de voorkeuren van onze deelnemers. Bij de laatste herijking van onze missie, visie en strategie hebben we de inzichten uit het deelnemersonderzoek over maatschappelijk verantwoord beleggen mee laten wegen. Daarbij hebben we de volgende strategische ambitie op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen vastgesteld:

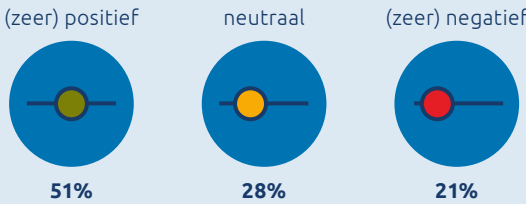
- In 2024 onze eerste maatschappelijk verantwoord beleggen jaarverslag publiceren (over boekjaar 2023)
- In 2024 de mogelijkheden van impact beleggen onderzoeken.

Onze missie, visie en strategie vindt u op onze website via www.klmvliegendfonds.nl/onze-strategie

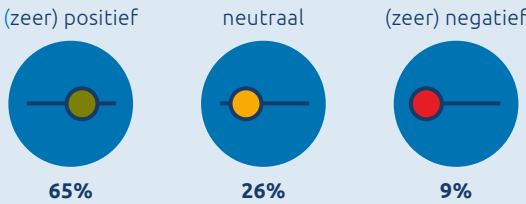
Uitkomsten deelnemersonderzoek maatschappelijk verantwoord beleggen

Dat het pensioenfonds een maatschappelijk verantwoord beleggen beleid voert vindt u

Actief

Gepensioneerd

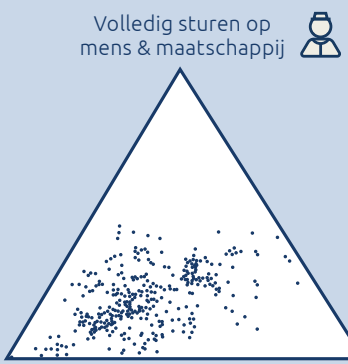

Uw voorkeuren

Actief

Volledig sturen op financieel rendement

Volledig sturen op natuur & milieu

Gepensioneerd

Volledig sturen op financieel rendement

Volledig sturen op natuur & milieu

In gesprek blijven of uitsluiten bij misstanden?

Actief

In gesprek blijven (engagement)

Uitsluiten

Gepensioneerd

59%

24%

Een meerderheid is voor uitsluiten bij deze misstanden

Onvoldoende optreden tegen fraude en corruptie

Schenden van mensenrechten

Voorkeur duurzaamheidsthema's

Actief

44%

Betaalbare en duurzame energie

50%

Industrie, innovatie en infrastructuur

39%

Kwaliteits- onderwijs

33%

Goede gezondheid en welzijn

36%

Eerlijk werk en economische groei

Gepensioneerd

47%

38%

46%

44%

34%

Hebt u een vraag? Wij helpen u graag.

U kunt ons op werkdagen bellen
via **(020) 426 62 20** van 8.30 - 17.00 uur
of stuur ons een e-mail
pensioenservice@klmvliegendfonds.nl.

Hebt u een vraag over uw pensioen waarbij
het handig is om schermen te delen en
bijvoorbeeld samen Mijn planner te bekijken?
Maak dan een afspraak voor videobellen via
www.klmvliegendfonds.nl/videobellen.

Jillis van der Veen
Medewerker
Pensioenservice

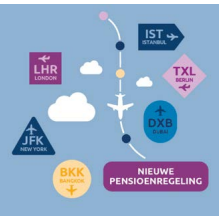
Veel gestelde vragen

Kan ik beter met pensioen gaan voordat de nieuwe regeling er is?

Of u nu eerder of later met pensioen gaat. Bij invaren gaan alle pensioenen mee naar de nieuwe pensioenregeling. Hoe uw pensioen er in de nieuwe pensioenregeling uitziet, kunnen we u vanaf eind 2025 laten zien.

Kan ik ook bezwaar maken tegen het invaren van mijn pensioen?

De nieuwe pensioenregels staan in de Wet toekomst pensioenen (Wtp). In de Wtp is geen individueel bezwaarrecht opgenomen. Dit betekent dat u geen individueel bezwaar kunt aantekenen tegen invaren. Afgelopen maanden hebt u de mogelijkheid gehad om invloed uit te oefenen op de besluitvorming en inrichting van de regeling via KLM en VNV (als u actief verkeersvlieger bent) of via het hoorrecht van de gepensioneerdverenigingen (als u al pensioen ontvangt). Inmiddels is bekend dat KLM en VNV van plan zijn om in te varen. Uw pensioenfonds toetst begin volgend jaar of het besluit tot invaren en alle andere afspraken die KLM en VNV hebben gemaakt evenwichtig, uitvoerbaar en uitlegbaar zijn voor alle deelnemers.

Q&A Takeoff transitiereis

Afgelopen zomer vond het webinar Takeoff transitiereis plaats. De antwoorden op de vragen die voorafgaand en tijdens het webinar zijn gesteld vindt u terug in de besloten omgeving van de Pensioen Academy in **MijnKLMPensioen**. Daar kunt u ook het webinar terugkijken.

Kunnen pensioenen in de nieuwe pensioenregeling sneller verhoogd worden?

Ja, in het nieuwe pensioenstelsel kunnen pensioenfonds het beleggingsrendement makkelijker inzetten om de pensioenen te verhogen. In het nieuwe stelsel zijn er namelijk minder financiële buffers nodig. We volgen niet meer de dekkingsgraad als graadmeter voor het verhogen van de pensioenen. De andere kant van de medaille is dat als het financieel tegenzit, de pensioenen ook sneller omlaag kunnen. Dit risico willen we natuurlijk zoveel mogelijk beperken. Daarom komt er een solidariteitsreserve. Deze reserve maakt het mogelijk om financiële mee- of tegenvallers collectief te delen en schommelingen in de pensioenuitkeringen te dempen.

Gepubliceerde nieuwsberichten en verzonden NWSalerts

Als u niet geabonneerd bent op de NWSalert kunt u berichten van ons missen. Soms plaatsen we berichten alleen op de website. Wij vinden het belangrijk om u ook op de hoogte te houden van deze berichten en daarom nemen we altijd een lijstje met berichten, die we het afgelopen half jaar gepubliceerd hebben, in Focus op. U kunt alle berichten terugvinden op onze website **www.klmvliegendfonds.nl**.

Online berichten

11/12/2023	Uitgelichte stem Q3 2023
	Stemmen voor meer invloed voor aandeelhouders
08/12/2023	Nieuwe pensioenregeling: geef uw mening over de verdeling van het vermogen uiterlijk 28 december 2023
27/11/2023	Kwartaalbericht Q3 2023
21/11/2023	Beleidsdekkingsgraad oktober 2023
16/11/2023	Bedragen van uw verwachte uitkering in Mijn netto pensioen per 16 november gewijzigd
28/10/2023	Aanmelden webinar Gear up transitiereis 6 december 10.00 uur
19/10/2023	Beleidsdekkingsgraad september 2023
30/09/2023	App 'bewijs van in leven zijn' voor gepensioneerden in het buitenland
28/09/2023	Webinar Beleggen voor uw pensioen 23 oktober 2023 10.00 uur
28/09/2023	Na 1 januari 2024 gelden nieuwe omrekenfactoren
22/09/2023	Beleidsdekkingsgraad augustus 2023
16/08/2023	Beleidsdekkingsgraad juli 2023
02/08/2023	Kwartaalbericht Q2 2023
31/07/2023	Stemmen voor meer transparantie over lobbyactiviteiten en dierenwelzijn bij McDonald's.
20/07/2023	Beleidsdekkingsgraad juni 2023
12/07/2023	Pensioen Academy: iedereen regievoerder over pensioen!
12/07/2023	Een goed pensioen in een leefbare wereld
12/07/2023	Evenwichtig op weg naar een nieuwe pensioenregeling
12/07/2023	Focus juli 2023 deze week op de mat
30/06/2023	Nieuw: een persoonlijk pensioenplaatje in Mijn planner!
30/06/2023	Nieuwe voorzitter Raad van Toezicht
20/06/2023	Jaarverslag 2022 gepubliceerd
19/06/2023	Beleidsdekkingsgraad mei 2023
15/06/2023	Deelnemersonderzoek maatschappelijk verantwoord beleggen
13/06/2023	Bedragen van uw verwachte uitkering in Mijn netto pensioen per 13 juni 2023
06/06/2023	Eerste Kamer stemt voor Wet toekomst pensioenen
06/06/2023	Meld u aan voor het webinar over duurzaam beleggen: 29 juni 15.00 uur

NWSalerts

12/12/2023	NWSalert: kwartaalbericht Q3 2023 + webinar beleggen terugkijken
17/11/2023	NWSalert: Uitnodiging webinar Gear up transitiereis
04/10/2023	NWSalert: Uitnodiging webinar Beleggen voor uw pensioen
02/08/2023	NWSalert Kwartaalbericht Q2 2023 + uitgelichte stem
10/07/2023	NWSalert: Uitnodiging webinar Kickoff transitiereis
06/06/2023	NWSalert: Uitnodiging webinar deelnemersdialoog over duurzaamheid
04/05/2023	NWSalert: Uitnodiging voor het webinar Pensioenoverzicht

Webinars terugkijken? Doet u bij de Pensioen Academy!

Log in op **MijnKLMPensioen** en kijk de webinars terug die u het afgelopen jaar gemist hebt. Zoals het webinar Beleggen voor uw pensioen waarin bestuurslid Gilliam van Wijlick en adviseur vermogenbeheer Muhittin Elvan u een inleiding geven in beleggen voor uw pensioen.

 **Pensioenfonds
Vliegend Personeel KLM**